

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
Colegiul Național de Coregrafie

„Aprob”
Directorul Colegiului Național de Coregrafie

09.12.2021

Curriculumul modular

F.05. O. 008 Bazele antreprenoriatului I

Specialitatea

21590 Coregrafie

Calificarea

265303 Balerin

Chișinău 2021

Autori:

Bagrin Olesea, șefa secției studii, profesoară de Bazele Antreprenoriatului, Centrul de Excelență în Transporturi (CET)

Cozma Ana, profesoară de Bazele antreprenoriatului, școala profesională nr.2 din m. Cahul

Fetescu Cezara, profesoară de discipline economice, Centrul de Excelență în Economie și Finanțe (CEEF)

Grosu Dorina, profesoară de Bazele Antreprenoriatului, Centrul de Excelență în Servicii și Prepararea Alimentelor (CESPA)

Gumaniuc Veronica, profesoară de Bazele comunicării și Bazele Antreprenoriatului, psiholog, CET

Miron Ecaterina, directoare adjunctă, școala profesională nr. 2 din m. Cahul

Morari Doina, directoare adjunctă pentru instruire și educație, CESPA

Moroi Aliona, profesoară la Bazele antreprenoriatului, discipline de specialitate, CET

Muntean Irina, metodistă, profesoară de discipline de specialitate, CEC

Osoianu Ala, profesoară de discipline de specialitate, Centrul de Excelență în Industria Usoară (CEIU)

Surdu Natalia, profesoară de Bazele antreprenoriatului, CEC

Putina Dorina, șefa secției formare continuă, CESPA

Țapuchevici Diana, șefa secției asigurarea calității, profesoară de biologie și geografie, CEIU

Țurcan Lucia, directoare adjunctă studii, profesoară de discipline de specialitate, CEC

Sclifos Lia, doctor în pedagogie, manager proiect, Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA)

Stratila Viorica, profesoară de Bazele Antreprenoriatului, CEEF

Șargo Aliona, doctor în științe economice, șefa catedrei Administrarea Afacerilor, CEEF

Șuleanschi Sofia, directoare, Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA)

Vleju Ana, metodistă, profesoară de Bazele Antreprenoriatului, CEIU

Recenzenți:

Lupașcu Tudor, expert, director executiv, Organizația de microfinanțare "FARMCAPITAL"

Miron Ecaterina, directoare adjunctă, școala profesională nr. 2 din m. Cahul

Olaru Valentina, doctor în pedagogie, directoarea liceului "Lucian Blaga"

Raetchi Alexandra, directoare CEIU

Țurcan Lucia, directoare adjunctă, Centrul de Excelență în Construcții (CEC), profesoară de discipline economice.

Aprobat de :

Consiliul metodic-științific al Colegiului Național de Coregrafie

Director

09.12.2021

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic

<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I.	Preliminarii.....	4
II.	Motivația,utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională.....	4
III.	Competențele profesionale specifice modulului.....	5
IV.	Administrarea modulului.....	5
V.	Unități de învățare.....	6
VI.	Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare.....	10
VII.	Studiu individual ghidat de profesor	11
VIII.	Lucrările practice recomandate.....	12
IX.	Sugestii metodologice.....	13
X.	Sugestii de evaluare a competențelor profesionale.....	15
XI.	Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii.....	15
XII.	Resursele didactice recomandate elevilor.....	16

I . Preliminarii

Modernizarea și eficientizarea învățământului profesional tehnic în vederea sporirii competitivității economiei naționale prin pregătirea forței de muncă competente și calificate, în corespundere cu cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii reprezintă obiectivul general al tuturor strategiilor de dezvoltare și politicilor educaționale în domeniul învățământului profesional tehnic. Curriculumul modular la disciplina Bazele Antreprenoriatului este un document normativ aferent procesului de formare profesională a muncitorilor calificați, a maiștrilor, tehnicienilor și altor categorii de specialiști în conformitate cu:

- Codului educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 14.07.2014
- Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1016 din 23.11.2017;
- Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 425 din 03.07.2015;
- Nomenclatorul domeniilor de formare profesională al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 853 din 14.12.2015 .
- Cadrul de referință al curriculumului pentru învățământul profesional tehnic, aprobat prin ordinul nr. 1128 din 26.11.2015;
- Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic secundar, aprobat prin Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 488 din 07.05.2019;
- Plan-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile, aprobat prin Ordinul Ministrului Educației nr. 1205 din 16.12.2015.

Disciplina Bazele Antreprenoriatului are drept scop de a iniția elevii în conceptele de bază ale antreprenoriatului și urmărește dezvoltarea la elevi a competențelor, ce le vor permite valorificarea eficientă a propriului potențial, iar în perspectivă, dezvoltarea unei cariere de succes, inclusiv inițierea și gestionarea eficientă a unor activități antreprenoriale. În cadrul disciplinei de studiu se prezintă sub o formă explicită și accesibilă noțiunile generale referitoare la antreprenoriat și întreprinderi, oportunităților de dezvoltare a carierei prin activități antreprenoriale, caracteristica bazei legislative și a modalităților de lansare și gestionare a unor activități antreprenoriale și/sau afaceri, strategiile și reperele esențiale în elaborarea unui plan de afaceri, precum și diverse opțiuni de finanțare și susținere a activităților antreprenoriale.

Concepția Curriculumului modular la disciplina Bazele Antreprenoriatului este orientată spre formarea și dezvoltarea la elevi a competenței antreprenoriale și a spiritului de inițiativă necesar viitorilor muncitori, maiștri, tehnicieni și altor categorii de specialiști pentru o integrare cât mai reușită în piața muncii și o adaptare socio-profesională de succes, respondentă la schimbările actuale și de perspectivă. Curriculum-ul oferă cadrelor didactice informația necesară pentru a elabora proiectul de lungă durată la disciplina Bazele Antreprenoriatului, luând în calcul specificul celor trei nivele ISCED, creând premise pentru implementarea lui în toate instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar, postsecundar și postsecundar nonterțiar, după cum urmează:

- Nivel minim – programe de formare profesională tehnică secundară (nivelul 3 ISCED);
- Nivel mediu – programe de formare profesională tehnică postsecundară (nivelul 4 ISCED) pentru toate specialitățile prevăzute de Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 853 din 14.12.2015, cu excepția celor specifice domeniului de educație 41. Afaceri și administrare, finalitățile de studiu suplimentare vor fi marcate cu un asterix
- Nivel avansat – programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară (nivelul 5 ISCED) și a specialităților din cadrul domeniului de educația 41. Afaceri și administrare finalitățile de studiu suplimentare vor fi marcate cu două asterixuri**. Implementarea finalităților curriculare în corespundere cu nivele menționate se realizează succesiv, astfel ca nivelele superioare să valorifice cerințele celor inferioare.

Rezultatele scontate ale învățării la disciplina Bazele Antreprenoriatului pe niveluri de calificare

Precondiții pentru studierea disciplinei Bazele Antreprenoriatului, reprezintă competențele elementare matematice, digitale, de comunicare și cele specifice specialității la care elevii își fac studiile. Toate acestea sunt necesare la planificarea detaliată a activităților antreprenoriale și prezentarea planului de afaceri, precum și valorificarea oportunităților oferite de meseria/specialitatea studiată. Parcurgerea integrală sau parțială a prezentului curriculum va oferi elevilor instituțiilor de învățământ profesional tehnic posibilitatea:

- de a dezvolta competențele profesionale generale, corespunzătoare calificării profesionale;
- de a forma elevilor competențe specifice în antreprenoriat;
- de a facilita integrarea mai rapidă a absolvenților în câmpul muncii
- de a-și proiecta propriul traseu de dezvoltare profesională și educațională, inclusiv în antreprenoriat.

Funcțiile de bază ale Curriculum-ului la disciplina Bazele Antreprenoriatului sunt:

- act normativ ce reglementează organizarea și desfășurarea procesului educațional de predare, învățare, evaluare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional orientat spre formarea de competențe;
- componentă de bază pentru asigurarea procesului de evaluare și notare;
- vector al procesului educațional spre formarea de competențe la elevi;
- componentă fundamentală pentru elaborarea manualelor tipărite, ghidurilor metodologice, manualelor electronice, testelor de evaluare.

Curriculum-ul la disciplina Bazele Antreprenoriatului se adresează tuturor actorilor educaționali interesați în implementarea acestei discipline de studiu, dar preponderent:

- cadrelor didactice din instituțiile de învățământ profesional tehnic;
- autorilor de manuale și de ghiduri metodologice;
- elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic;
- comisiilor pentru examenele de calificare;
- comisiilor de validare a rezultatelor învățării, dobândite în context nonformal și informal;
- părinților, etc.

Documentul în cauză poate fi utilizat pentru perceperea coerentă și sistemică a disciplinei Bazele Antreprenoriatului, cât și pentru proiectarea unui demers didactic eficient.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională.

Personalitatea umană este caracterizată printr-un dinamism continuu în definirea setului de calități și comportamente specifice diverselor domenii de activitate, printr-o învățare permanentă pe parcursul întregii vieți. Formarea competențelor antreprenoriale și cultivarea spiritului de inițiativă necesită un efort continuu și de durată, pentru a atinge nivelul de performanță dorit și succes în viață. Disciplina Bazele Antreprenoriatului vizează integrarea competențelor formate în cadrul altor discipline studiate cu competențele formate de acest

curs, asigurând astfel un demers prin excelență interdisciplinar și transcurricular. Disciplina Bazele Antreprenoriatului oferă elevilor oportunitatea de a-și dezvolta creativitatea, inovația, capacitatea de a valorifica ideile inedite de afaceri în practică, asumarea de riscuri, precum și abilitatea elevului de a planifica și de a conduce proiecte în scopul atingerii unor obiective bine determinate. Toate acestea vor servi drept reper pentru elevi nu numai în viața lor de zi cu zi, dar și la locul de muncă, făcându-i conștienți de contextul muncii lor, capabili să valorifice oportunitățile, constituind, în același timp, temelia pentru deprinderi și cunoștințe mult mai specifice cerute de piața forței de muncă. Aceasta presupune, de asemenea, conștientizarea valorilor etice și promovarea bunei guvernări. Predarea acestei discipline este deosebit de eficace în cadrul formării profesionale inițiale, deoarece elevii sunt aproape de încadrarea în campul muncii, iar desfășurarea unei activități independente poate reprezenta o opțiune importantă pentru autoangajare și dezvoltarea carierei acestora. Subiectele de studiu și resursele procedurale, vizate de Bazele Antreprenoriatului, oferă elevilor instrumente reale pentru rezolvarea eficientă a situațiilor problemă, analiza obiectivă a ideilor de afaceri, comunicarea eficientă pentru stabilirea relațiilor de parteneriat în mediul profesional, conducerea și evaluarea oricărui proiect prin asumarea conștientă a riscurilor ce țin de realizarea acestuia. Elevii se vor simți mult mai siguri de sine în ceea ce privește înființarea propriei lor activități antreprenoriale/afaceri, dacă își vor putea testa ideile într-un mediu educațional propice. Beneficiile educației antreprenoriale nu se limitează doar la stimularea înființării noilor afaceri inovatoare și creării locurilor de muncă. Antreprenoriatul și spiritul antreprenorial presupun un set de competențe necesare tuturor, ajutând persoanele să devină mai creative și mai sigure în orice activitate pe care o întreprind în context social și cotidian, inclusiv în procesul de angajare și activitate în cadrul unor întreprinderi, instituții de pe piața forței de muncă sau în procesul de autoangajare.

III. Competențele profesionale specifice modului

CS1CS1. Identificarea ideilor de afaceri pentru valorificarea oportunităților de dezvoltare personală și profesională

CS2. Aplicarea elementelor de management în planificarea activităților antreprenoriale

CS3. Estimarea resurselor financiare necesare inițierii și dezvoltării unei activități antreprenoriale

CS4. Dezvoltarea unei strategii de marketing, axate pe propria idee de afacere

CS5. Elaborarea unui plan de afaceri pentru inițierea și dezvoltarea unei activități antreprenoriale.

IV. Administrarea disciplinei

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				Lucrul individual
		Prelegeri	Practica			
V	60	15	-	45	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Modulul 1. Antreprenoriatul – o opțiune de carieră

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Oportunități pentru dezvoltarea carierei personale/profesionale		
UC1. Identificarea oportunităților pentru dezvoltarea personală și profesională	1. Calitățile unei persoane, unui angajat de succes 2. Calitățile și imaginea profesională a unui antreprenor. 3. Elementele de etică profesională. - noțiuni de etică - comportament, atitudine, etc. 4. Riscurile și beneficiile unei activități antreprenoriale și rolul antreprenorilor în societate. - noțiuni de riscuri, beneficii. - oportunități și amenințări	A1. Identifică calitățile personale și profesionale pentru dezvoltarea propriei cariere; A.2 Comunică eficient cu interlocutorul transmițând informații/formulând mesaje exacte și clare, atât verbal cât și în formă scrisă; A3. Argumentează oportunitățile privind dezvoltarea propriei idei de afacere; A4. Evaluează propriile calități antreprenoriale; A5. Aplică elemente de etică profesională/antreprenorială;* A6. Analizează oportunitățile și amenințările cu care se confruntă un angajat/un antreprenor în activitate;* A7. Argumentează deciziile privind domeniul de implicare personală în activitatea profesională/antreprenorială;** A8. Valorifică competențele profesionale specifice meseriei/specialității în activitatea antreprenorială /proiectarea carierei.
2. Primii pași spre o activitate antreprenorială		
UC2. Identifica idei si posibilitati de lansare a unei afaceri	5. Analizarea posibilitatilor de a genera valoare pentru alte persoane 6. Oportunitati de lansare a unei activitati antreprenoriale și criterii de evaluare a viabilității acesteia.	A9. Diferențiază noțiunile: antreprenor/antreprenoriat; produs/ serviciu; A10. Dezvolta mai multe idei care creeaza valoare pentru alte persoane. A11. Selectează o idee pentru o activitate antreprenorială. A12. Determină modalitatea potrivită pentru lansarea afacerii; A13. Explică oportunitățile franchisei; A14. Analizează avantajele și dezavantajele pentru lansarea

		unei afaceri; * A15. Deduce riscurile și beneficiile unei activități antreprenoriale, inclusiv prin aplicarea unei analize SWOT;* A16. Evaluează viabilitatea ideii de afacere.
3. Rolul antreprenoriatului în economia națională		
UC3. Analiza posibilităților de susținere a propriei afaceri	7.Întreprinderile mici și mijlocii (IMM) și rolul acestora în economia Republicii Moldova. 8. Programe pentru susținerea IMM Asociațiile de business - oportunități de colaborare și dezvoltare a activităților antreprenoriale.	A17. Clasifică IMM. A18. Identifică caracteristicile specifice ale IMM. A19. Identifică programele de stat și organizațiile care susțin dezvoltarea IMM. A20. Explică problemele cu care se confruntă IMM. A21. Argumentează necesitatea susținerii IMM.* A22. Deduce egibilitatea ideii de afaceri în vederea obținerii unui Grant.
4.Cadrul legal privind activitatea antreprenorială în Republica Moldova		
UC4. Aplicarea cadrului legal privind activitatea antreprenorială în vederea lansării unei afaceri proprii	9.Cadrul legal cu privire la activitatea antreprenorială: Codul Civil, Codul Muncii, Codul Fiscal, Legea cu privire la antreprenoriatși întreprinderi, Legea cu privire la IMM etc Înregistrarea unei activități antreprenoriale: pachetul de acte necesare pentru înregistrarea unei afaceri. 10. Formele organizatoricojuridice ale unor activități antreprenoriale. 11.Impozite și taxe.	A23. Selectează forma organizatorico-juridică pentru o afacere. A24. Identifică tipurile de impozite și taxe, achitate de angajator și de angajat în Republica Moldova. A25. Explică prevederile legale privind avantajele și dezavantajele formelororganizatorico-juridice a unei activitati antreprenoriale. A26. Calculează impozitele și taxele plătite de către angajat/angajator și a contribuțiilor de asigurare socială și medicală.* A27. Aplică cadrul legal cu referire la procesul de înregistrare a unei afaceri. Studiu de caz.* A28. Planifică activitățile pentru înregistrarea afacerii.

Modulul 2. Elemente de management și gestionarea riscurilor

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Planificarea, organizarea și coordonarea unei activități antreprenoriale		
UC5. Planificarea unei activități antreprenoriale	1. Conceptul de management. 2. Procesul de gestionare și planificare a unei activități antreprenoriale. 3. Scopul și obiectivele unei activități antreprenoriale.	A29. Explică termenul de management; A30. Definește noțiunile de antreprenor și manager; A31. Caracterizează etapele activității de gestionare a unei afaceri; A32. Stabilește scopul și obiectivele unei afaceri; A33. Identifică activitățile procesului de planificare; A34. Valorifică momentele - cheie la elaborarea strategiei de gestionare a afacerii;* A35. Argumentează necesitatea planificării în procesul de gestionare a afacerii
2. Motivarea angajaților		
UC6. Administrarea unei activități antreprenoriale	4. Organizarea timpului. 5. Organizarea personalului și a condițiilor de muncă. 6. Rolul comunicării în gestionarea unei activități antreprenoriale. 7. Asigurarea cu resurse umane 8. Elementele principale ale unui contract de muncă, inclusiv avantajele contractului de muncă în dirijarea personalului angajat.	A36. Elaborează schema de organizare a unei activități antreprenoriale; A37. Elaborează fișa postului pentru angajați; A38. Stabilește necesarul de personal pentru inițierea afacerii; A39. Stabilește sarcini pentru angajați și termeni de realizare; A40. Elaborează un plan zilnic al activităților; A41. Aplică caracteristicile comunicării eficiente; A42. Aplică metode eficiente de recrutare a personalului; A43. Întocmește un contract individual de muncă; A44. Desfășoară procedura de angajare a persoanei selectate; A45. Elaborează probe de

		testare a abilităților candidaților;* A46. Determină dificultățile care pot apărea în procesul comunicării;* A47. Determină nevoile angajaților pentru a obține implicarea totală a acestora;* A48. Argumentează rolul comunicării în gestionarea afacerii.*
3. Controlul afacerii și gestionarea riscurilor		
UC7. Verificarea rezultatelor obținute în raport cu standardele de calitate	9.Evaluarea calității 10. Evaluarea profesională a angajaților.	A57. Descrie etapele de bază ale controlului managerial; A58. Identifică domeniile asupra cărora se va axa controlul propriei afaceri; A59. Determină indicatorii financiari ai afacerii; A60. Determină indicatorii de eficiență a muncii; A61. Aplică standardele de calitate; A62. Analizează căile posibile de creștere a nivelului eficienței muncii;* A63. Argumentează necesitatea realizării controlului managerial.
UC9. Gestionarea riscurilor	11. Tipurile de riscuri si cauzele apariției acestora 12. Modalități de diminuare și gestionare a riscurilor.	A64. Identifică riscurile specifice propriei idei de afaceri; A65. Analizează cauzele apariției riscurilor în antreprenoriat; A66. Clasifică riscurile activității de antreprenoriat în funcție de diferite criterii; A67. Determină modalitățile de gestionare a riscurilor; A68. Evaluează impactul riscurilor asupra unei activitati antreprenoriale;* A69. Elaborează măsuri de gestionare a riscurilor;* A70. Argumentează metode eficiente de gestionare a riscurilor în situații concrete.*

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. Crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practica/ seminar	
1.	Oportunități pentru dezvoltarea carierei personale/profesionale.	6	1		5
2.	Primii pași spre o activitate antreprenorială	6	1	-	5
3.	Rolul antreprenoriatului în economia națională	8	3	-	5
4.	Drul legal privind activitatea antreprenorială în Republica Moldova.	10	3	-	7
5.	Planificarea, organizarea și coordonarea unei activități antreprenoriale	10	3	-	7
6.	Motivarea angajaților	10	1	-	9
7.	Controlul afacerii și gestionarea riscurilor	10	3	-	7
	Total	60	15	-	45

VII. Studiul individual ghidat de profesor

Modulul 1. Antreprenoriatul – o opțiune de carieră

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Oportunități pentru dezvoltarea carierei personale/profesionale.			
1.Portretul propriei personalități și cocomparația prin diagrama Venn cu cel al unui antreprenor	Proiect	Prezentare a proiectului	Conform planului de învățământ
2. Primii pași spre o activitate antreprenorială			

2.Reducerea riscurilor și beneficiilor unei activități antreprenoriale	Studiu de caz	Prezentare și argumentare publică. Dezbateri	Conform planului de învățământ
--	---------------	--	--------------------------------------

3. Rolul antreprenoriatului în economia națională

3. Programele de susținere a IMM	Referat	Prezentarea referatului	Conform planului de învățământ
----------------------------------	---------	----------------------------	--------------------------------------

4. Cadrul legal privind activitatea antreprenorială în Republica Moldova

4.Cadrul legal cu referire la procesul de lansare și înregistrare a afaceri propri	Prezentare	Prezentare și argumentare publică.	Conform planului de învățământ
--	------------	---------------------------------------	--------------------------------------

Modulul 2. Elemente de management și gestionarea riscurilor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Planificarea, organizarea și coordonarea unei activitati antreprenoriale			
1.Scopul și obiectivele unei activități antreprenoriale	Prezentare Power-Point	Susținere publică	Conform planului de învățământ
2. Rolul comunicării în gestionarea unei afaceri**	Referat	Susținere publică	
3. Asigurarea cu resurse umane în cadrul întreprinderii	Poster	Susținere publică	
2. Motivarea angajaților			
4. Elaborarea strategiei de motivare a personalului pentru propria afacere	PrezentarePower-Point	Susținere publică	Conform planului de învățământ
3. Controlul afacerii și gestionarea riscurilor			
5. Evaluarea profesională a angajaților	Poster	Susținere publică	Conform planului de învățământ
6.Modalități de diminuare și gestionare a riscurilor pentru succesul afacerii**	Schemă	Susținere publică	

VIII. Lucrările practice recomandate

Modulul 1. Antreprenoriatul – o opțiune de carieră

1. Oportunități pentru dezvoltarea carierei de antreprenor

Proiect de dezvoltare personală ***Eu antreprenor***

2. Primii pași spre o activitate antreprenorială Analiza viabilității propriei idei de afacere.

Analiza SWOT

3. Rolul antreprenoriatului în economia națională Elaborarea dosarului de aplicare la programul pentru susținerea dezvoltării activității antreprenoriale

4. Cadrul legal privind activitatea antreprenorială în Republica Moldova

– Lansarea și înregistrarea afaceri proprii

– Calculul impozitelor și taxelor plătite de către angajat/angajator

și a contribuțiilor de asigurare socială și medicală

Modulul 2. Elemente de management și gestionarea riscurilor

1. Planificarea, organizarea și coordonarea unei activități antreprenoriale

Lucrare practică nr.1. Întocmirea unui contract individual de muncă pentru un post specific afacerii proprii.

2. Motivarea angajaților

Lecție practică 2: Calcularea salariului net a unui angajat

Lecție practică 3: Determinarea fondului de salarizare pentru propria afacere.

3. Controlul afacerii și gestionarea riscurilor

Lucrare practică nr.4. Identificarea standardelor de calitate specifice produsului/serviciului propus.*

Lecție practică 5: Identificarea riscurilor specifice propriei afaceri.

IX. Sugestii metodologice

Sugestii metodologice Disciplina Bazele antreprenoriatului are un pronunțat caracter aplicativ și presupune accentuarea dimensiunii acționale în formarea personalității elevului. Curriculum-ul la această disciplină este centrat pe elev și adoptă o abordare practică de *învățare prin acțiune*. Învățarea centrată pe elev este axată pe rezultate (*activitățile elevului, modul de organizare a instruirii, metodele de monitorizare, evaluare și remediere a performanțelor obținute sub standardele educaționale*) și mai puțin pe intrări (*obiective, rolul și activitățile profesorului, materialele didactice etc.*). Procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei Bazele Antreprenoriatului se produce în baza unei abordări strategice. Predarea cursului implică gândire strategică și creativă, care face posibilă stăpânirea cu succes a situațiilor de învățare, introduce o serie de metode și tehnici de învățare care stimulează implicarea activă a elevului în procesul educațional și asumarea responsabilității pentru propria formare.

Strategia didactică a învățării centrată pe elev trebuie să încurajeze întrebările, mai mult decât răspunsurile, creativitatea mai mult ca memorarea și reproducerea informațiilor, lucrul în grup mai mult decât cel individual și excelența mai mult ca performanța medie/standard. Metodologia aplicată schimbă accentul în procesul de instruire de la profesor spre elev. Profesorul devine coordonator, facilitator, mentor, consilier și ghid pentru activitățile elevului, realizând, în acest mod, legătura directă între ce se învață și de ce se învață. În aceste condiții, subiectul autentic al instruirii va fi elevul, iar strategia didactică va fi proiectată astfel ca elevul să devină mult mai activ, autonom și responsabil pentru rezultatele sale. Sarcina cadrului didactic în acest context este de a facilita dezvoltarea personală a elevului. Prin modul de implementare a curriculumului la disciplina Bazele Antreprenoriatului, elevii trebuie în permanență stimulați și motivați spre formarea competențelor profesionale specifice, similare cu cele necesare la viitorul loc de muncă.

Competențele profesionale specifice disciplinei Bazele Antreprenoriatului reprezintă un sistem de cunoștințe, abilități și atitudini, care, prin valorificarea unor resurse, contribuie la realizarea individuală sau în grup a unor sarcini stabilite de contextul activității antreprenoriale. În procesul de proiectare didactică în baza curriculumului de față, rezultatele așteptate ale învățării, asociate unităților de învățare, vor fi *unitățile de competență*, care se formează prin prisma cunoștințelor, abilităților și atitudinilor. Unitatea de competență reprezintă un sistem de cunoștințe, abilități practice și/sau atitudini necesare pentru a realiza anumite atribuții și sarcini cognitive și/sau funcțional-acționale. *Cunoștințele* asigură baza teoretică a competenței, conducând la diferite tipuri de abilități. *Abilitățile* reprezintă latura

- 39 - acțională a competenței; ele se distribuie pe un registru variat, de la deprinderi/structuri algoritmice până la strategii de abordare inovativă a problemelor. *Atitudinile și caracteristicile*

de personalitate au un rol esențial în formarea și dezvoltarea competenței, acestea orientează valoric competența și o susțin afectiv și motivațional. Acest lucru poate fi realizat, în primul rând, printr-o paradigmă modernă a activităților și mediului de învățare și printr-o proiectarea didactică de lungă și scurtă durată elaborată de cadrul didactic în baza prezentului Curriculum. Cadrul didactic va fi preocupat de stabilirea coerenței pe orizontală între „Competențe specifice” – „Unități de competențe” – „Conținuturi” – „Activități de învățare”. Designul educațional, axat pe formare de competențe, va subordona toate componentele procesului didactic - conținut, tehnologii didactice, proces de evaluare etc. De asemenea, profesorul va utiliza ca evenimente educaționale etapele cadrului „*Evocare*” – „*Realizarea sensului*” – „*Reflecție*” – „*Extindere*”. Competențele specifice pe care elevul le va dobândi odată cu finalizarea învățării disciplinei „Bazele Antreprenoriatului”, se vor forma prin parcurgerea unor pași intermediari, reprezentați de anumite obiective derivate, numite obiective operaționale. Acestea vor arata cu precizie și claritate ce va ști și ce va putea să facă elevul la sfârșitul fiecărei lecții, vizând un comportament observabil și direct testabil. Centrarea pe elev ca subiect al activității instructiv-educative în cadrul disciplinei Bazele antreprenoriatului și orientarea acestuia spre formarea competențelor specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care: *utilizarea metodelor interactive;*

realizarea diverselor activități pentru exersarea competențelor antreprenoriale, utilizarea calculatorului în exerciții de simulare a derulării, monitorizării și evaluării afacerii, care pot apropia procesul de predare-învățare de realitatea economică; operarea cu diferite alternative explicative în interpretarea unor fapte, fenomene, procese economice, care va contribui în continuare la dezvoltarea unui comportament competitiv și rațional în utilizarea resurselor disponibile. Cadrul didactic ce proiectează designul educațional în baza modelului respectiv, va valorifica în practică un sistem de concepte și principii cărora le vor fi subordonate întreg sistemul de tehnologii didactice:

- *Principiul individualității.* Prin acest principiu elevul va fi ajutat să devină un subiect autentic al activității; vor fi create condițiile de formare a experienței proprii și va avea un rol determinant asupra formării sistemului de competențe.

- *Principiul creativității și succesului.* Acest principiu se axează pe descoperirea și dezvoltarea particularităților individuale și a unicității elevului. Atingerea succesului în- activitate contribuie la formarea imaginii pozitive despre sine, fapt ce stimulează realizarea de către elev a activității orientate spre autoperfecționare și edificarea sa.

- *Principiul încrederii și susținerii.* Conform acestui principiu, în procesul de instruire se va ține cont de faptul că mobilurile interne ale elevului determină succesul în educație.

- *Principiul învățării experiențiale.* Conform acestui principiu, facilitățile oferite de tehnologiile moderne vor fi utilizate pentru realizarea unei educații nondirective, accentul punându-se pe dinamica dezvoltării personalității. Tehnologiile didactice preconizate pentru a fi aplicate vor fi orientate spre valorificarea învățării experiențiale. Această abordare va contribui la crearea cadrului educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea conștientă a elevului în procesul de activitate economică. Indiferent de domeniul formării profesionale, modalitatea cea mai eficace pentru atingerea finalităților curriculare este de a determina elevii să participe la proiecte și activități practice, în care se pune accentul pe învățarea prin practică și se câștigă experiență reală în antreprenoriat. Exercițiile practice care includ constituirea și administrarea *firmelor de exercițiu* și ale

întreprinderilor create de elevi (atât virtuale cât și reale) sunt suficient de răspândite în școlile profesionale din spațiul est-european. În unele cazuri, activitățile sunt integrate în cursul școlar obligatoriu la Bazele antreprenoriatului. În alte cazuri, acestea fac parte din activitățile opționale sau extrașcolare. Astfel, elevii dobândesc cunoștințe și abilități care îi ajută să devină oameni de succes în viitor și să conștientizeze asumarea riscurilor și responsabilităților pentru activitățile realizate în domeniul antreprenorial. O importanță deosebită o are legătura permanentă a disciplinei cu realitatea și mediul înconjurător, experiența de viață a elevilor, a părinților acestora și oamenilor de afaceri, ceea ce accentuează caracterul aplicativ - practic al disciplinei. În unele situații, profesorii vor trebui să facă față provocărilor care vin din "lumea reală" a așa-ziselor "afaceri de succes", obținute prin încălcarea normelor juridice și etice pentru a minimaliza riscul mesajelor duble. Spiritul antreprenorial ce se dorește cultivat prin prezentul curriculum, trebuie să formeze și să dezvolte la elevi, potențiali antreprenori, spiritul de fair-play, raporturi corecte cu legea, cu instituțiile de stat sau non-guvernamentale, cu competitorii sau cu partenerii de afaceri. Profesorul convins el însuși că afacerile pot fi "curate" și "de succes" în același timp, că afacerile au ca scop avantajul personal, dar și al comunității, avantajul reciproc, va fi cel care își va convinge, în cele din urmă, elevii că afacerile, profitul, etica și legea nu se contrazic, ci, dimpotrivă, trebuie gândite și practicate numai împreună.

Privit într-un context mai larg, spiritul antreprenorial presupune abordarea unui comportament civic pro-activ, intolerant față de ne-respectarea legii de către orice membru al societății, orientat spre dezvoltarea socio-economică a țării și a comunității.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Orice proces educațional se finalizează prin *evaluare*, ca o cunoaștere și recunoaștere a rezultatelor procesului de achiziționare și formare. Evaluarea reprezintă un feed-back permanent între agenții procesului educativ, menit să confirme formarea la elevi a competențelor urmărite. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora. Prin urmare, pentru evaluarea competențelor trebuie identificate comportamentele care implică un sistem integrat de cunoștințe, abilități și atitudini. Caracterul stadial al competenței ghidează și evaluarea formării acesteia: evaluarea formativă (pe parcurs); evaluarea sumativă (la final: examen, susținerea planului de afaceri, etc.). Evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor specifice disciplinei Bazele Antreprenoriatului se va realiza în concordanță cu specificul învățământului profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, care recomandă ca evaluarea să se bazeze pe (a) produsele propuse pentru a fi elaborate și (b) procesele propuse pentru a fi realizate de către elev. Produsele și procesele în cauză vor fi selectate în funcție de categoria competențelor profesionale de format și de dezvoltat: (1) cognitive și (2) funcțional-acționare. În cazul domeniului afectiv, o atenție deosebită se va acorda evaluării pertinentei (comportamentului pe potrivă, adecvat), perseverenței (asiduității, insistenței, stăruinței, tenacității), adaptabilității, autonomiei și responsabilității, capacității de a acționa eficace în situații neprevăzute. Obiectivele evaluării vor pune accent

pe progresul personal, atitudinile față de comunitatea de afaceri și față de propria persoană, interesele privind evoluția personală în diferite activități profesionale și dorința de a obține succes în propria activitate antreprenorială. Fiecare cadru didactic va proiecta obligatoriu la finalul fiecărei unități de învățare o activitate de recapitulare și evaluare, unde, alături de formele și instrumentele clasice de evaluare - *bateriile de item și teste*, bune de evaluat cunoștințele și abilitățile, trebuie să vină *seturi de situații-probleme, lucrări practice cu situații de integrare care creează contextul necesar pentru evaluarea competențelor*.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

urriculum-ul la Bazele antreprenoriatului oferă profesorilor diferite posibilități de abordare didactică a disciplinei. Oricare ar fi opțiunea didactică a profesorului, aceasta se va dovedi utilă, incitantă, dacă va reuși să antreneze elevii în activități de învățare atrăgătoare, care să răspundă intereselor și experienței de viață ale grupului țintă. Resursele didactice de bază în predarea disciplinei constau din manuale și suporturi de curs la diferite module, însoțite de prezentări PPT. Pentru dezbateri și simulări de laborator sunt disponibile Studii de caz, diverse situații-probleme prezente în următoarele suporturi didactice elaborate de CEDA, cum ar fi:

Bazele Antreprenoriatului. Sugestii privind Elaborarea Proiectelor Didactice; Suport de Curs. Caiet de sarcini pentru elevi la "Bazele Antreprenoriatului"; Proiectarea Lecțiilor. Set de Materiale Didactice și sugestii la disciplina; Ghid Metodologic. Sprijin pentru profesori la "Bazele Antreprenoriatului", Tinerii în acțiune - Oportunitati si solutii. 2012-2014, Tinerii în acțiune – Antreprenoriatul o optiune de cariera, Istории de succes, editiile 2017 si 2019.

Acte legislative care reglementează activitatea antreprenorială: 1. Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 „Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi”.

2. Legea nr. 220-XVI 19.10.2007 „Cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali”.

3. Legea R.M. nr. 1265-XV/2000 „Cu privire la înregistrarea de stat a întreprinderilor și organizațiilor”.

4. Legea nr. 451-XV din 30.07.2001” Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător”

5. Legea R.M. nr. 206-XVI /2006 “Privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii”.

6. Legea nr. 93-XIV din 15.06.1998 „Cu privire la patenta de întreprinzător”.

7. Legea nr. 208- XVI din 07.07.2006 „ Cu privire la modificările efectuate la legea patentei de întreprinzător”.

8. Legea nr. 1353-XIV din 03.11.2000 „Privind gospodăriile țărănești (de fermier)”.

9. Legea nr. 135-XVI din 14.06.2007 „Privind societățile cu răspundere limitată”.

10. Legea nr. 198-XV din 15.05.2003 „Cu privire la Arenda în agricultură”.

11. Legea R.M. Nr.1335-XIII din 01.10.97 “Cu privire la franchising”.

12. Codul Educației al RM, Cod nr.152 din 17.07.2014. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 319-324 din 24.10.2014. Data intrării în vigoare - 23.11.2014.

13. Codul Civil al RM. Legea nr. 1107-XV, din 06.06.2002. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 82-86/661 din 22.06.2002.

- 44 - 14. Codul Muncii al R.M. elaborat în 2003 și publicat în *Monitorul Oficial* Nr. 159-162/648 din 29.07.2003.

15. H.G. nr. 926 din 12.07.2002 „Privind aprobarea tarifelor la serviciile cu plata, prestate de Camera Înregistrării de Stat.

16. H.G. nr. 474 din 28.04.1998 „Cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie Fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar”.

17. H.G. nr. 920 din 30.08.2005 „Cu privire la Nomenclatorul autorizațiilor, permisiunilor și certificatelor, eliberate de către autoritățile administrative centrale și organele subordonate acestora persoanelor fizice și juridice pentru practicarea activității antreprenoriale”.

18. H.G. nr. 517 din 18.09.1996 “Cu privire la aprobarea Regulilor de funcționare a rețelei de comerț ambulant și a Regulilor de comerț în piețele din Republica Moldova” și altele.

19. H.G. nr. 1224 din 09.11.2004 - “Regulamentul cu privire la organizarea formării profesionale continue”.

XIII. Resursele didactice recomandate elevilor

1. Anghel L., Florescu C., Zaharia R. *Marketing. Probleme, cazuri, teste*. București, 1994
Antreprenariat inițierea afacerii, coord. Bugaian L., Editura „Levința Angela”, Chișinău, 2010.

2. Butler D., *Planificarea afacerii*. Ghid de start. București: Editura All, 2006.

3. Bîrcă Alic, *Managementul Resurselor Umane*, ASEM, Chișinău, 2005.

4. Bugaian Larisa, Roșcovan Mihail, Solcan Angela, Todirașcu Ștefan. *Ghid practic pentru antreprenori*, Editura „MultiArt-SV”, Chișinău, 2010.

5. Cațișev Elena, Jumiga Diana, *Ghidul antreprenorului*, CONTACT, 2012.

6. Cojuhari A. *Cercetări de marketing*, Editura Evrica, Chișinău, 2006.

7. Cole A. Gerald. *Management. Teorie și practică*, Editura Știința, Chișinău, 2004.

8. Cotelnic A., *Managementul activității de producție*. Editura „Evrica”, Chișinău, 2003.

9. *Ghid Metodologic*. Sprijin pentru profesori la Bazele Antreprenoriatului. Chișinău, 2014.

10. *Ghidul carierei mele*. Colecția Educația 2000+. Humanitas Educațional. București, 2003.

11. Olaru D., Soare C., *Managementul relațiilor cu publicul și maniere în management*, Editura „Lumina”, 2001.

12. Popescu D., *Eficiența comunicării în afaceri*, Editura „Luceafărul”, București, 2003.

13. Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, „*Ghid legislativ în domeniul activității antreprenoriale*”, Chișinău, 2007.